

μεν εἰς τὴν βασιλικὴν πόρταν ὡς βασιλῆες ὅπου εἵμεθα, μὲ ὅλον ὅπου τὸ ἤξεύρομεν ὅτι ἡ κρίσις τῶν Βενετζιάνων εἶναι δικαία· καὶ τέτοιους ἀνθρώπους δὲν πρέπει νὰ εἶναι μέσα εἰς τὸ πριντζιπάτο ὅπου συγχίζουν τὰ βασίλεια καὶ ἀφανίζουν τὸν κόσμον· καὶ διὰ βεβαίωσιν τοῦ παρόντος τὸ δίδομεν εἰς χεῖρας τοῦ σιὸρ Γεωργίου Ῥεσβάνη κονσόλου βένετο Σύρας ὑπογεγραμμένον διὰ χειρὸς μας καὶ τυπωμένον εἰς ἀσφάλειαν.

Ὁ οἰκονόμος τῆς Ἀντιπάρου Εὐσταθίου ΞΕΙΔΙΑΣ ἱερεὺς.

ΠΕΤΡΟΣ ΓΡΥΠΑΡΗΣ κάτοικος τῆς Ἀντιπάρου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΙΑΖΗΣ κάτοικος τῆς Ἀντιπάρου.

ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ Ἀντιπάριος κανσιλιέριος.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΕΓΚΟΥΛΑΣ Ἀντιπάριος, μαρτυρῶ.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΟΣ παροικία.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΕΓΚΟΥΛΑΣ Ἀντιπάριος, μαρτυρῶ.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΤΖΑΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ μάρτυς.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΤΖΑΣ μάρτυς

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΒΑΚΟΣ μαρτυρῶ, Ἀντιπάριος.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ κανσιλιέριος, Πάριος.

Τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον ἀπόκειται ἐν αὐτογράφῳ παρὰ τῷ ἐν Νάξῳ κυρίῳ Φερδινάνδῳ Γηράρδῃ, φιλοτίμως πᾶν παρασχόντι μοι ἀντίγραφον· ἐξ αὐτοῦ καταδεύονται πόσον αἱ νῆσοι ὑπὸ τῶν λυμαινομένων τὸ Αἰγαῖον πειρατῶν ὑπέφεροι ληϊζόμεναι, καὶ τῶν κατοίκων αὐτῶν ἱπαγωγένων εἰς αἰχμαλωσίαν.

Ἐν Τερέτῳ Ποσειδείων Σύρου κατὰ Ἀπρίλιον 1877.

Π. Γ. Ζερλέντης.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΞΑΡΤΗΣΙΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΜΑΛΑΚΑΣΙΟΥ

I

Τὸ Μαλακάσιον, ΜΑ. τοῦ Ζαγορίου κείμενον καὶ τὰ πρὸς Ν. τῶν Ἰωαννίνων μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Ἄρτης περιλαμβάνον, σύγκειται ἐκ τῆς πόλεως Μετσόβου, τῆς πόλεως Συράκου καὶ ἐκ 49 χωρίων. Διαιρεῖται δὲ εἰς τρία διαμερίσματα, τὸ βόρειον περιέχον σὺν τῇ πόλει καὶ 18 ἐτέρας κοινότητας, τὸ κεντρικὸν ἀριθμοῦν 14 κοινότητας, καὶ τὸ μεσημβρινόν, εἰς ὃ ὑπάγονται τὰ λοιπὰ 18 χωρία, ἐν οἷς καὶ τὰ Καστανοχώρια.

Τὸ μὲν βόρειον διαμέρισμα ἀπὸ τοῦ 1480, ὅτε κατεκτήθη, μέχρι τοῦ πρώτου ἡμιολίου τοῦ ιζ' αἰῶνος ὑπήγετο εἰς τὴν σατραπείαν τῆς Τρίκκης, τὰ δὲ ἕτερα δύο ἀπὸ τοῦ 1431, εἰς τὴν ἐν Ἰωαννίνοις ἐπαρχίαν. Ἀπὸ δὲ τῶν μέσων τοῦ ιζ' αἰῶνος ἡ μὲν περιοχὴ τοῦ Μετσόβου δι' ἰδίων προνομίων (1659) προικισθεῖσα ἐξηκολούθει ἐκ τῆς διοικήσεως Τρίκκης ἐξαρτωμένη μέχρι τοῦ 1795, αἱ δὲ λοιπαὶ τοῦ βορείου διαμερίσματος κοινότητες, ἐξαιρουμένης τῆς δυτικῆς αὐτοῦ μοίρας, εἰς τὸ Ζαγόριον ἀπὸ τοῦ 1695 προσαρτηθείσης, ἐκ τῆς διοικήσεως Ἰωαννίνων, ἥς μετὰ τῶν ὑποδιοικήσεων ἀνέκαθεν συγκαταριθμεῖται καὶ ἡ τοῦ Μετσόβου ἔχουσα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1880 μόνον τὰς δύο συνοικίας Μετσόβου καὶ τὰ χωρία Μηλιᾶ καὶ Βουτονός. Τὸ βόρειον διαμέρισμα τοῦ Μαλακασίου ὑπὸ βλαχικῆς μόνον φυλῆς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος οἰκούμενον, ἀποτελούμενον δὲ ὑπὸ τῶν κοινοτήτων «Καλαρρύτης, Συράκου, Μετσόβου, Ἀρμπορέσι καὶ ἄλλων 40 κατὰ παράδοσιν, ἐξ ὧν ἱκαναὶ ἔκειντο εἰς τὸ νῦν ἀνατολικὸν διαμέρισμα τοῦ Ζαγορίου, ἐτήρησε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του μέχρι τοῦ 1480, ὅτε αὐτορμήτως ὑπετάγη εἰς τὴν βασιλομήτορα καὶ ἐπέτυχεν οὐ μόνον ἐλευθέρως, οὕτως εἰπεῖν, δημοτικῆς διοικήσεως καὶ αὐτονομίας, ἀλλὰ καὶ τῆς προσασίας ἐκείνης. Πᾶσαι αἱ κοινότητες τοῦ διαμερίσματος τούτου ἐτέλουν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς βασιλομήτορος, εἰς οὐδεμίαν ἐπαρχιακὴν ἀρχὴν ὑπαγόμεναι. Δημοτικοὶ ἄρχοντες καὶ προεστοὶ ἐλευθέρως ἐκλεγόμενοι ἦσαν ἐπιτετραμμένοι τὰ τῶν τοπικῶν ὑποθέσεων τῆς δημοτικῆς ἀστυνομίας καὶ τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως καὶ ἀναλογίας. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ καὶ μόνων φόρων, εἰς οὓς ὑπεβλήθησαν, τὸν μὲν τῆς ὑποτελείας ἀντιπρόσωπος κατὰ πᾶσαν πρώτην Μαρτίου ἐκόμιζεν εἰς ἴδιον ὑπάλληλον τῆς βασιλομήτορος, *Βοεβόδα* καλούμενον καὶ εἰς τὴν πολίχνην Πογδόριαν διαμένοντα, ἐξ 168,000 ἄσπρων συνιστάμενον· τὸν δὲ προσωπικὸν (Τζεζίε Γκερμπάν), ἄνευ τοῦ ὁποίου ἡ ζωὴ παντὸς μὴ Ὀθωμανοῦ ἦν ἀπηλλοτριωμένη εἰς τὴν ἐν Τρίκκῃ διοίκησιν· τὸ δὲ προβατονόμιον ἀπέτινον ἐν Θεσσαλίᾳ, ἔνθα καὶ δωρεὰν μέχρι τοῦ 1789 παρεχείμαζον.

Γενικῶς δὲ ἔνεκα τῆς μεγάλης ἐπιρροῆς, ἣν ἐξήσκουν ἐν τῇ αὐλῇ τῶν Σουλτάνων ἡ τε βασιλομήτωρ (Βαλιδὲ Σουλτάν) καὶ ὁ οἰκονόμος αὐτῆς (Κετχουντά, Κεχαγιᾶς=Majordomus), πᾶσαι αἱ εἰς αὐτὴν ὑπαγόμεναι κῶμαι ἀπέλαυνον προστασίας ἰσχυροτάτης καὶ ἡνιμέρου. Ὁ Λήκ (Τ. Α', κεφ. Η') σημειοῖ ὅτι τοιαύτῃ ἡ ἐπιρροὴ τῶν Χριστιανῶν τῆς Καλαρρύτης ἐπὶ τῆς βασιλομήτορος ἦν, ὥστε 40

ταύτης ὀθωμανικαὶ οἰκογένειαι ὑπεχρεώθησαν νὰ μετοικήσωσιν εἰς Βεντίσταν κειμένην εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ Ἀχελώου. Τὸ γεγυ-
νὸς τοῦτο εὐκρινέστερον συμπληροῦ ὁ Π. Ἀραβαντινὸς (Χρ. Τ. Α', σελ.
187), ἀντιγράφας αὐτὸ ἐξ ἀντιγραφῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Κουβαρᾶ.
Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ χωρίον Βασταδέτς μνημονεύεται ἐκ παρα-
δόσεως, ὅτι χαρατζῆς τις, ἐξυδρίσας ἐν Τρίκῃ ἀναιτίως τὸν ἐκ τοῦ
διαμερίσματος τούτου ἀποσταλέντα πρὸς ἀπότισιν τοῦ προσωπικοῦ
φόρου τῶν ὑπὸ τὴν βασιλομήτορα τελουσῶν τούτων κοινοτήτων,
ὑπέστη τριετὴ εἰρκτὴν διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς προστατίδος ταύτης,
τὴν πρὸς ἐκεῖνον ὕβριν ὡς πρὸς ἑαυτὴν γενομένην ἐκλαδούσης. Ἀλλ'
ἡ τῆς βασιλομήτορος προστασία ἐπὶ πασῶν τῶν κοινοτήτων καὶ τοῦ
διαμερίσματος τούτου δὲν διετηρήθη μέχρι τοῦ 1788, ὡς δοξάζουσι
πλανώμενοι ἐκ τῆς ἀγνοίας εἰδικῆς ἱστορίας τῆς Ἡπείρου (Π. Ἀρ.
Χρον. Τ. Α', σελ. 197), ἀλλὰ μόνον ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν ἑκατοντ.
ὡς τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν γενομένων βιαιοπραγιῶν καὶ πιέσεων
ἐν τισι τούτων, ἀπὸ τοῦ ἡμίσεως τοῦλάχιστον τοῦ 15' αἰῶνος ἀρξά-
μενων. Ἀφαιρουμένου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν φόρου τῆς δεκάτης τῶν
κοινοτήτων τούτων πρὸς τὴν βασιλομήτορα καὶ διατιθεμένου ἐξ ἀνάγκ-
ης ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὑπὲρ διαφόρων αὐτῆς ἰδίως διακεκριμέ-
νων πολεμιστῶν, συναφηρεῖτο καὶ ἡ προστασία ἐκείνης. Τοσαῦται
δ' ἀφαιμάξεις ἤρξαντο νὰ γίνωνται ἀπὸ τοῦ 1858 μάλιστα τοῦ
ιδίου ταμείου τῆς βασιλομήτορος κατὰ τινὰ σημείωσιν χειρογράφου
τῆς Μονῆς Καστρίτσας, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ Πογδόριαννη, ἐνθα, ὡς
εἴρηται, διέτριβεν ἴδιος τῆς βασιλομήτορος ὑπάλληλος ἀπὸ τοῦ 17'
αἰῶνος ὑπεβλήθη εἰς Σπαχήδας.

Μετὰ τὴν καθιέρωσιν τοῦ φόρου τῆς δεκάτης ὑπὲρ Σπαχήδων,
εἰσπραττόντων αὐτὸν ἔστω καὶ κατ' ἀποκοπὴν διὰ πιέσεων, ἐξέλιπε
βαθμῆδόν καὶ τὸ εἶδος τῆς αὐτονομίας, εἰσῆχθη τὸ γενικὸν φορολο-
γικὸν σύστημα τῆς κυβερνήσεως καὶ εἰς τὸ εἶδος τῆς αὐτονομίας,
εἰσῆχθη τὸ γενικὸν φορολογικὸν σύστημα τῆς κυβερνήσεως καὶ εἰς
τὸ διαμέρισμα τοῦτο. Ἴδιοι οὖν ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως εἰσῆρ-
χοντο καὶ εἰς τὰς κοινότητας ταύτας καὶ εἰσέπραττον οὐ μόνον τὸν
προσωπικὸν φόρον καὶ τὸν ἐπὶ τῶν προβάτων, ἀναγκάζοντες ἕκα-
στον νὰ ἀποτίνη καὶ ἕτερον ὑπὲρ αὐτῶν, ἥτοι ὑπὲρ μὲν τῶν εἰσπρα-
κτόρων τοῦ προβατονομίου, δι' ἕκαστον πρόβατον $\frac{4}{40}$ τοῦ γρ., ὑπὲρ
δὲ τῶν τοῦ κεφαλικοῦ φόρου ἐπ' ἐσχάτων τρία γρ. δι' ἕκαστον ἄρ-
ρενα. Ἀλλὰ καὶ ἕτερα εἶδη φόρων, ἀγνώστων τέως αὐτοῖς, οἷον τὸν
ἐπὶ τῶν γάμων, θερέτρων, μελισσῶν, οἴνου κτλ. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ

εἰς ἀκουσίους εἰσφορὰς ὑπεβάλλοντο αἱ μέχρι χθὲς καὶ πρῶτιζα αὐτονομούμεναι αὐταὶ κοινότητες, ὅποτε βαθμηδὸν προσετίθεντο τὰς αὐθαρεσίας καὶ καταπιέσεις, αἵτινες συνετέλεσαν οὐ μόνον εἰς τὴν διάλυσιν πολλῶν κοινοτήτων καὶ τὴν μετανάστευσιν τῶν κατοίκων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐρμείναντας εἰς τὴν πατρίδα ἐπειθανάγκασαν νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν προστασίαν ἰσχυροῦ τινος Ὀθωμανοῦ ἐπὶ ἐτησίῳ τιμῇματι μὴδ' αὐτῶν τῶν εἰς τὸ Ζαγόριον προσκρτηθεισῶν ἐξαιρουμένων καὶ τῶν προνομίων ἐκείνου ἀπολαύουσῶν, πλὴν τῆς περιοχῆς Μετσόβου οὐδέποτε ὑπὸ σιούμπασην διατελεσάσης.

Ἄλλ' ἐνῷ πάσαι αἱ κοινότητες τοῦ βορείου διαμερίσματος τοῦ Μαλακασίου βαθμηδὸν εἰς Σπαχήδας ὑποβαλλόμεναι, ἐστεροῦντο τῆς προστασίας τῆς βασιλομήτορος καὶ ἀπὸ τοῦ 1635 σειρὰν βικιοπραγιῶν νὰ δοκιμάζωσιν ἤρξαντο, ἡ Καλαρρύτη ἐξηκολούθει δημοκρατουμένη καὶ τῆς προστασίας τῆς βασιλομήτορος ἀπολαύουσα μέχρι τοῦ 1803, ὅτε θρασύτερος ὁ Ἀλῆς γενόμενος κατὰ τὸν Δῆκ (Τ. Α', κεφ. 5') μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Σουλίου ἤρξατο νὰ παρέχῃ ἀφορμὰς παραπόνων καὶ εἰς τοὺς ὑποτελεῖς τούτους τῆς βασιλομήτορος, ὑποβάλλων καὶ αὐτοὺς εἰς ἀγγαρείας πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ φρουρίου τῆς Κιάρας.

Ἄλλ' ἐνῷ ἡ ἀστυνομία πασῶν τῶν κοινοτήτων τοῦ βορείου διαμερίσματος τοῦ Μαλακασίου πλὴν τῆς Καλαρρύτης ἀπὸ τοῦ 1645—1650 ἤρξατο κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον νὰ καταργῇται, καταπατουμένη ὑπὸ τε τῶν διοικητῶν, τιμαριούχων καὶ παντὸς ὑπαλλήλου Ὀθωμανοῦ, ἡ περιοχὴ τοῦ Μετσόβου κατὰ θαυμαστὴν σύμπτωσιν ἀπὸ τοῦ 1659 περίπου προικίζεται ὑπὸ ἰδίων προνομίων, ἀναγνωριζομένων ὑπὸ δέκα ἀκριβῶς Σουλτάνων μέχρι Σελῆμ τοῦ Γ'.

Βεζύρης τις τῷ 1656¹ εἰς τὴν ὀργάν Μεχμέτ τοῦ Δ' ὑποπεσὼν

¹ Ἐπατήθη ὁ Π. Ἀραβαντινὸς (Τ. Β', σελ. 107) γράψας ὅτι τὸ γεγονός τοῦτο συνέβη κατὰ τὸν 15' αἰῶνα. Ἀποδείκνύεται δ' ἡ ἀπάτη αὕτη οὐ μόνον ἐκ τῶν μνημονευομένων δεινοπαθημάτων τοῦ Μετσόβου, πρὸ τοῦ 1569, στερουμένου προνομίων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Χαττίου Ἀβδούλ Χαμίτ τοῦ Α' (1774), δι' οὗ ἀναγνωρίζονται καὶ ἐπικυροῦνται αἱ προνομίαι τοῦ Μετσόβου, ἀρχόμεναι ῥητῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1659. Οἱ Μετσοβῖται κατὰ πάσαν νέου Σουλτάνου ἀνάρρησιν ἐφρόντιζον ἵνα ἐκδίδηται νέον Χάττι, δι' οὗ νὰ ἐπικυρῶνται αἱ προνομίαι αὐτῶν, ἐπεὶ δὴ συνήθως δὲν ἐτηρεῖτο πρὸς τούτας ὁ ἀπαιτούμενος σεβασμὸς ὑπὸ τῶν ὁμόρων σατραπῶν καὶ τῶν ὑπαλλή-

(1645—1657) ὑπερόριος κατ' ἀρχὰς εἰς Καστορίαν πέμπεται. Καταδικασθεὶς δ' ὕστερον εἰς θάνατον καὶ μαθὼν τοῦτο, ἀποδιδράσκει ἐκεῖθεν καὶ περιπλανώμενος εἰσέρχεται καταπεπονημένος καὶ ἀπτηδηνῶς εἰς τὴν χειμερινὴν καλύβην Μετσόβιτου τινὸς ἀρχιποιμένου (Τσιέλεγκα) Κυρίου¹ (Κυριακοῦ) Φλόκα, παρὰ τὸ χωρίον τῆς Τρίκκης Νεοχώριον, φιλοξενεῖται παρ' αὐτοῦ, ἐνθαρρύνεται καὶ μεταβάλλων ἔνδυμα καὶ τρόπον διέρχεται τρία περίπου ἔτη μετὰ τοῦ Βλάχου τούτου — μόνου καὶ οὐδενὸς ἄλλου γινώσκοντος αὐτόν, — τὸν μὲν χειμῶνα παραχειμάζων αὐτόθι, κατὰ δὲ τὸ θέρος εἰς τὰ ὄρη τοῦ Μετσόβου, τὸ ποίμνιον τοῦ προστάτου αὐτοῦ ὠδηγῶν. Μεταμεληθεὶς δ' ὁ Σουλτάνος ἐκεῖνος ἐπὶ τῇ ἀδίκῃ καταδρομῇ τοῦ Βεζύρου τούτου, προκηρύττει κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1658 πανταχοῦ τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ζητεῖ ἐπιμάνως αὐτόν ἵνα τὸν περιβάλῃ ἐκ νέου τῷ ἀξιώματι τοῦ Μεγάλου Βεζύρου. Τοῦτο ἀκούσας ἐν Μετσόβῳ ὁ Φλόκας σπεύδει εἰς τὰ ὄρη, δίδων τὴν χαροποιὰν ταύτην ἀγγελίαν εἰς τὸν προϊστάμενόν του, καὶ πάραυτα ἀποστέλλει αὐτόν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἀποποιηθεὶς νὰ συμπορευθῇ καὶ αὐτός, καί τοι θερμῶς ὑπ' ἐκείνου ἐκλιπαρούμενος ἕνεκα τοῦ προσδοκωμένου τοκετοῦ τῶν προβέτων του, ὑποσχεθεὶς ὅμως νὰ τὸν ἐπισκερθῇ τὸ προσεχὲς ἔαρ, ὕπερ καὶ ἐγένετο. Λίαν δυσκόλως ἕνεκα τοῦ ἀρχαικοῦ βλαχικοῦ ἔνδυματος ἠδυνήθη ὁ ἀρχιποιμὴν οὗτος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν μεγάλην βεζυρεῖαν, εἰσελθὼν ὅμως ἔτυχε φιλοφρονεστάτης ὑπεδοχῆς καὶ δεξιώσεως παρὰ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου πρὸς ἐκπληξιν τῶν μεγάλων τοῦ κράτους λειτουργῶν καὶ ὠδηγήθη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Ἀλλὰ

λων ἐν γένει εἰς πᾶσαν νέαν πραγμάτων μεταβολήν. Τοιοῦτόν τι ἔπραττον καὶ οἱ ἡμέτεροι Ζαγορίται ὑπὲρ τῶν προνομίων αὐτῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς κατακτήσεως. Ἀλλὰ παρ' ἡμῶν μὲν οὐδὲ ἐν τοιοῦτον διάταγμα διεσώθη, τῶν Μετσοβιτῶν ὅμως διασώζονται τοῦλάχιστον τὰ ἡμίση, τοῦ πρώτου κρυπτομένου εἰσέτι ἢ ἀπολεσθέντος, ἐξ ὧν συλλέγει τις καὶ τὰ εἶδη τῶν προνομίων τούτων. Οὐχ ἥττον καὶ ὑπὲρ τοῦ Ζαγορίου διατηρήθησαν διατάξεις διαφύρων τοπαρχῶν τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων αὐτοκρατορικῶν φερμανίων ἢ χατίων κατὰ καιροὺς ἐκδοθεῖσαι πρὸς τὸν ἱεροδικαστὴν καὶ τοὺς προκρίτους Ὀθωμανοὺς Ἰωαννίνων.

² Τὸ κύριον ὄνομα τοῦ Φλόκα ἦν οὐχὶ Στέργιος, ὡς σημειοῖ ὁ Π. Ἀρ., ἀλλὰ Κόριος, διατηρηθὲν οὐ μόνον ἐκ παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τινι τῶν κωδίκων, ἐν ᾧ σημειοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν χορηγούντων χρηματικόν τι πᾶσιν ἀναλόγως τῶν προσόδων αὐτῶν πρὸς ἀποτελέσειν τῆς ἐτησίαις ἐπιχορηγήσεως τοῦ Βεσβόδα τῷ 1674, ἴσως δὲ καὶ εἰς τι δημοτικὸν ἄσμα, περὶ οὗ κατωτέρω.

δὲν παρέτειναν ἐπὶ πολὺ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμονὴν τοῦ παριδῶν τιμᾶς, εὐμάρειαν, πλούτη καὶ περιδόξους θέσεις, ἐζήτησεν ὁμοίως καὶ ἐπέτυχεν τὴν ἀσπιδεσίαν (ἀφι) τῆς πατρίδος τοῦ διὰ χαττίου (αὐτογράφου σουλτανικοῦ διατάγματος), δι' οὗ τὸ Μέτσοβον καὶ τὰ ἐξαρτήματα αὐτοῦ ἐκηρύσσοντο ἄσυλον καὶ αὐτοδιοίκητον ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν Μπασταντζή¹, ἥτοι ὑπαλλήλου Ὀθωμανοῦ τῆς Αὐτοκρατορίας, προνοοῦντος καὶ φροντίζοντος περὶ τῆς διατηρήσεως τῶν προνομίων τῆς περιοχῆς ταύτης, προσέχοντος ἰδίᾳ ἵνα μὴ τυχὸν ὑπὸ τινος τῶν Ὀθωμανῶν τῶν διερχομένων ἐκεῖθεν ὑποφέρωσιν οἱ κάτοικοι τὴν ἐλαχίστην ζημίαν καὶ βλάβην² καὶ αὐστηρῶς διαταττομένου, ἵνα μὴ ἐπεμβαίνῃ τὸ παράπαν καὶ αὐτὸς οὗτος εἰς τὰ τῆς διοικήσεως, διαδικασίας καὶ ἐκτελέσεως τῶν νόμων ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ.

Δι' αὐτογράφου σουλτανικοῦ διατάγματος Μεχμέτ ὁ Δ' πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν (Ἐφκάρην Ναζίρην) καὶ τὸν Γενικὸν διοικητὴν Ρούμελης, ὡς καὶ τοὺς διοικητὰς Τρίκκης καὶ Ἰωαννίνων καὶ τοὺς ἱεροδικαστὰς αὐτῶν ἀποτεινόμενος κατὰργεῖ τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Μετσόβου τιμᾶρια τῶν Σπαχήδων, ἐποζημιῶν αὐτοὺς δι' ἐτέρων ἄλλοθι³, κηρύττει τὴν γῆν ταύτην ἱερὰν⁴ καὶ καθί-

¹ Ἐν τινι βραδύτερον γανομένη ἀναφορᾷ τῶν Μετσοβιτῶν πρὸς τὴν μεγάλην Βεζυρεῖαν αἰτιωμένην κατὰ τινων Σπαχήδων εὖν περίξ τῆς περιοχῆς Μετσόβου χωρίων, ἀποτολμησάντων νὰ παρενοχλήσωσι τὴν περιφέρειαν Μετσόβου, ὁ μὲν Μπασταντζής ὑπογράφεται Βοεθόδης, οἱ δὲ 437 συνοπογραφέντες Μετσοβῖται ὑπογράφονται ὡς ὑποτελεῖς αὐτοῦ.

² Λέγεται ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ ἐκείνῳ αὐτογράφῳ αὐτοκρατορικῷ διατάγματι, ἐν ᾧ ἀπαριθμοῦνται καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ προστάτου τούτου καὶ κηδεμόνος τῶν δικαιωμάτων τοῦ Μετσόβου, παρενείροντο καὶ τὰ ἐξῆς: «Πᾶς Ὀθωμανὸς διερχόμενος τὴν περιοχὴν ταύτην καὶ πατῶν τὴν ἱερὰν ταύτην γῆν ὤφειλεν ἐξερχόμενος νὰ ἐξαγάγῃ τὰ πέταλα τοῦ ἵππου αὐτοῦ καὶ ἀποτινάσσει ταῦτα, ἵνα μὴ τυχὸν συνεπαγάγῃ ἔστω καὶ μέρια τινὰ χώματος» (Π. Ἀρ. Χρ. Τ. Β. σελίς 109).

³ Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Χαττίου τούτου, δι' οὗ ἐξησφαλίζετο ἡ τιμὴ καὶ ἡ περιουσία ἐκάστου ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ, πολλοὶ ἐκ τῶν περίξ μάλιστα μετηνάστευσαν ἐνταῦθα, ἀπέτινον ὅμως τὰ Γεα-βὰ λεγόμενον χαράτς οὗτοι πλὴν τῶν ἀγάμων καὶ ἀνικάνων. Ἀποτίνοντες δὲ τὸν φόρον τούτων οἱ μέτοικοι τοῦ Μετσόβου διεκρίνοντο τῶν αὐτοχθόνων μηδ' ἐπιγαμίας μετ' αὐτῶν ἐπὶ τινὰ χρόνον συναπτόντων.

⁴ Εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην γῆν εἴτε Ὀθωμανὸς εἴτε Χριστιανὸς καταφεύγων ἐξ οἵαςδήποτε αἰτίας δὲν συνελαμβάνετο αὐδ' ἐτιμωρεῖτο· ἡ δὲ δημώδης Μοῦσα ἐκτραγωδεῖ περὶ τούτου καὶ τὸ ἐξῆς ἄσμα ἀφορᾷ εἰς τὸν πλούσιον καὶ ἰσχυρὸν Δημάκην Νικολάου ἐκ Χαλίκης ὑποπεσόντα εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ σατράπου τῆς Τρίκκης καὶ εἰς Μέτσοβον καταφυγόντα:

στησιν αὐτὴν τιμάριον κατ'ἀποκοπὴν τῶν ἱερῶν πόλεων «Μέκκης καὶ Μεδίνης» καὶ οἶονεὶ ἐξάρτημα τῶν τιμαρίων τῶν αὐτῶν ἱερῶν πόλεων Λαγκαζᾶ καὶ Ματαράγκα ἐν Θεσσαλίᾳ. Καταγράφει μόνος τὰ ὄρια τῆς περιοχῆς ταύτης ἀρχόμενα ἐκ τῶν *Σαράντα Ἑκκλησιῶν*, παρὰ τὴν παροικίαν *Μυτελᾶ*, *Μεγάλης Πέτρας*, *Βούργζαννης*, *Μάνδρας*, *Χοτῖζα*, *Μοκός*, *Ἀγίας Παρασκευῆς* (κατὰ τὰ ὄρια Κουτσούφλιανης τῆς Θεσσαλίας) καὶ *Βάλας* γτὶ *Κόρο* (κοιλὰς τῆς Κρανιάς), περιέχοντα δὲ ἐντὸς τῆς ὁροθεσίης ταύτης τὸ *Μέτσοβο*, *Ἀνήλιο*, *Μαλακὰς*, *Βουτινός*, *Μηλιῶν* καὶ *Κουτσούφλιανη*. Ὅριζεῖ δὲ ἵνα ἀποτίνῃ ἡ περιοχὴ αὕτη κατὰ πᾶσαν πρώτην Μαρτίου εἰς μὲν τὸ ἱερὸν τριμεῖον (Χὰς) Λαγκαζᾶ καὶ Ματαράγκα ¹ ἄσπρα γυρὰ 108,000², εἰς

«Ἐνας Πασῖα διαβαίνει καὶ ἄλλος ἔρχεται
 ἵστα Τρίκαλα πηγαίνουν μὲς τὸν κασαπᾶ
 γυρεύουν τοὺς παπάδες ἄχ τὴν Καστανιά,
 γυρεύουν τὸ Δημάκη ἔχ τὰσπροπόταμο.
 Αὐτὸς τρέχει καὶ πρᾶνει τὰ ὕψηλά βουνά,
 ἵστοῦ Κρίκη τὰ παράγια μὲς τὸ Μέτσοβο,
 Ψητὰ εἶχε στὸ τραπέζι καὶ γλυκὰ κρασιὰ
 καὶ ὀλίγα τρώει καὶ πίνει καὶ δὲ χαίρεται.
 Κι' ὁ Νικολὸς ὁ γυλὸς τοῦ τὸν παρηγορεῖ:
 Γρατὶ δὲν τρῶς, ἀφέντε μ' καὶ δὲ χαίρεσαι;
 Τὰ σπῆτ' αὖ καὶ ἂν μᾶς κάψουν, ἄλλα φτειάνομε,
 Τὰ πρόβατα ἂν μᾶς πάρουν, ἄλλα παίρνομε.
 Ἄς εἶν' καλὰ οἱ Βλάχοι στ' Ἀσπροπόταμο.»

Τὴν δὲ εἰς Μέτσοβον προσφυγὴν τοῦ τιθέασιν πάντες κατὰ παράδοσιν τῷ 1770 (Συλ. Δημ. Ἀσμάτων Π. Ἀραβ. σελ. 8), ὅτε ἡ Θεσσαλία θέατρον ἦν σφαγῶν καὶ διαρπαγῶν ὑπὸ στιφῶν βερβερικῶν διερχομένων ἐκείθεν διὰ τὴν Πελοπόννησον. Ἐμείνει δ' οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μεγαλεμπόρου Ἰω. Κρίκη ἐξ μόνων κατὰ τὸ θέρος μῆνας.

¹ Τὰ κατ' ἀποκοπὴν τιμάρια Λαγκαζᾶ καὶ Ματαράγκα, εἰς ἃ ὑπῆγετο καὶ ἡ περιοχὴ τοῦ Μετσόβου, ἀνήκον εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔφορον τῶν ἀφιερωμάτων ὑπὲρ τῶν ἱερῶν πόλεων.

² Αἱ 108,000 ἄσπρων ἰσοδυνάμουν πρὸς γρόσια 800. Κακῶς δὲ σημειοῖ ὁ Π. Ἀραβ. (Τ. Β', σελ. 109), ὅτι ἀπέτινον 117,000 ἄσπρων. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸν φόρον τοῦτον ἐκάλουν *Βοῖβόδαλίκι*, παραδίδοντες αὐτὸν τῷ *Βοῖβόδα Μετσόβου* διὰ τὰ περαιτέρω. Πρὸς πιστὴν δ' ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεως αὐτῶν ταύτης οἱ Μετσόβιται ἐμίσθουν τὸν φόρον αὐτὸν ἐν δημοπρασίᾳ εἰς τινὰ προκαταβάλλοντα αὐτὸν καὶ δικαιοῦμενον νὰ εἰσπράττῃ πλήν τοῦ ἀναλόγου ἐκάστη οἰκογενεῖα, ὀριζομένου δι' ἐγγράφου καὶ ἀκριβῶς παρὰ τῆς δημογεροντίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν προβάτων καὶ ἡμιόνων τῶν διαφόρων οἰκογενειῶν καὶ τῶν διαφόρων αὐτῶν προϊόντων καὶ μάλιστα τοῦ σίτου, παρ' ἐκάστου γάμου γρ. τρία, ἐκ βοσκησίμων γαιῶν εἰς Χαλίκην παραχωρουμένων γρ. 40 καὶ ἐξ ἐτέρου τοιούτου μισθώματος εἰς χωρίον Γρεβενίτη καὶ Ζαγορίου γρ. 43.

δὲ τὸν Προσταντζήν ἄσπρα γυρὰ 800¹ καὶ εἰς τὸν Γενιτσάραγαν (ἀρχηγὸν Γενιτσάρων) 588 τόπια ἄστάρι μαῦρον² καὶ ταῦτα ἀντὶ παντὸς ἑτέρου φόρου, οἷον δεκάτης, φόρου ἐπὶ τῶν μελισσῶν, χαίρων, εἵνου, μύλων, γάμων, βοσκῆς κτλ., ἐξαιρουμένου ὁμῶς τοῦ κεφαλικοῦ καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν προβάτων. Διότι διατάττει νὰ ἀποτίνωνται ὁ μὲν κεφαλικὸς εἰσπραττόμενος παρὰ τοῦ γενικοῦ εἰσπρακτορος ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Μετσόβου κατὰ Μάρτιον καὶ ἐκ μόνων τῶν διαμενόντων ἐν Μετσόβῳ, εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ταμεῖον Τρίκκης,

¹ Τὸν φόρον τοῦτον εἰσέπραττεν εἰς τῶν τὰ κοινὰ τῆς περιοχῆς ἰθύνόντων, ἐν οἷς μνημονεύεται τῷ 1731 καὶ ὁ Ἰω. Στεργίου, ἀνεψιὸς τοῦ Κόρριου Φλόκα ἄνευ ὠφελείας τινός.

² Ἐκαστον κομμάτιον ἐτιμᾶτο κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους κατὰ τινα σημείωσιν ἄσπρα 25. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ Λήκ (Τ. Α', Κεφ. 5') ἀγνοῶν τὰ περὶ τῶν προνομίων τούτων καθόλου καὶ νομίζων ἰσχύουσιν εἶτι τὴν προστασίαν τῆς βασιλομήτορος καὶ ἐπὶ τῆς περιοχῆς Μετσόβου μέχρι τοῦ Ἀλῆ, σημειοῖ ὅτι οἱ Μετσοβῖται μέχρι μὲν τοῦ 1800 περίπου ἐχορήγουν εἰς ἐκείνην, λόγῳ προστασίας καὶ ὑποτελείας γρ. 5,000, πλὴν τοῦ κεφαλικοῦ φόρου χορηγουμένου εἰς τὸν Σουλτάνον, ὑποχρεούμενοι δὲ καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν διάδασιν τῶν στενῶν τοῦ Μετσόβου διατηροῦντες σῶμα ἄρματωλῶν καὶ δαπανῶντες ἐν ὅρᾳ χειμῶνος πρὸς δίοδον παντὸς ὁδοιπόρου καὶ τοῦ στρατοῦ. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1800 πλειοδοτήσας ὁ Ἀλῆς, χορηγῶν δηλ. τῇ βασιλομήτορι πλείονα τῶν Μετσοβιτῶν, ἐσοδεύει παρὰ τούτων 50 πουργία, ὑποχρεῶν αὐτοὺς νὰ διατηρῶσι καὶ φρουρὰν τινα ἀλβανικὴν, ὑπ' αὐτοῦ ὀριζομένην.

³ Ταῦτα πρὸς ἀποφυγὴν πάσης παρενοχλήσεως τῶν εἰσπρακτόρων τοῦ φόρου τούτου.

⁴ Ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Τρίκκης ὁ φόρος οὗτος παρεδίδετο εἰς τὸν ἐν Θεσσαλίᾳ Χαρατζήμπασην λεγόμενον. Ἵνα δὲ καταναήσῃ ἕκαστος τὰς δυσκολίας καὶ ταραχάς, ἃς ὑπέμενον οἱ λοιποὶ Χριστιανοὶ κατὰ τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου τούτου καὶ δεόντως ἐπομένως ἐκτιμήσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ προνομίου τῶν Μετσοβιτῶν, σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς· Ὁ κεφαλικὸς φόρος ἐτησίως ἐπωλεῖτο εἰς Χαρατζήμπασην, ὃς μετεπώλει αὐτὸν εἰς Χαρατζήδες, οἵτινες περιερχόμενοι τὰς διαφόρους κοινότητας ἐπέβαλλον τὸν φόρον αὐτὸν εἰς πάντα ὄρενα, ἀπὸ τοῦ 12 ἔτους τῆς ἡλικίας, φυλακίζοντες, ὑβρίζοντες καὶ μυρία δεινὰ διαπράττοντες. Εἰσέπραττον δὲ παρὰ μὲν ἑκάστου τῶν μεγάλων κτηματιῶν κατ' ἀρχάς γρ. 22, παρὰ δὲ τῶν εὐπόρων γρ. 12, καὶ παρὰ τῶν πτωχῶν καὶ γεωργῶν γρ. 2, διανέμοντες ἑκάστῳ ἀπόδειξιν πληρωμῆς, ἥτοι τεμάχιον χάρτου, διάφορον φέρον κατ' ἔτος χρῶμα καὶ σφραγίδα τινός. Τί δὲ νὰ εἴπω περὶ τοῦ τρόπου, ὃν μετεχειρίζοντο πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἐνδεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας τῶν παίδων; Τί περὶ τῆς αὐθαρέτου συγχύσεως τῆς τάξεως τῶν διαφόρων ἀνθρώπων; Τί περὶ τοῦ ἐπονειδίστου καὶ φοβεροῦ τρόπου τῆς εἰσπράξεως τοῦ φόρου τούτου ἀπὸ τῶν οἰκο-

ὅπερ ὤφειλε νὰ ἐκδίδῃ καὶ τὰς ἀπαιτούμενας ἀποδείξεις δωρεάν, τὸ δὲ προβατονόμιον ἐν Θεσσαλίᾳ ἄνευ ἀνταμοιβῆς τῶν εἰσπρακτόρων αὐτοῦ. Τὸν δὲ κεφαλικὸν φόρον τῶν ἀπόντων Μετσοβιτῶν ὑπεχρεοῦντο οἱ χαρατζήδες νὰ ζητῶσι καὶ εὐρίσκωσιν ἕκαστον αὐτῶν, οὐδαμῶς δικαιούμενοι νὰ παρενοχλῶσι τὰς οἰκογενείας αὐτῶν καὶ τὰς κοινότητας.

Ἐν τέλει δ' ὁ Σουλτάνος οὗτος κηρύττει τὴν περιοχὴν ταύτην αὐτόνομον καὶ αὐτοδιοίκητον καὶ ἀπαλλάττει αὐτὴν τῶν λοιπῶν δεινοπαθημάτων ἐν γένει ἕνεκα καταλυμάτων διερχομένου στρατοῦ καὶ παντός Ὀθωμανοῦ ὥς καὶ ἐκτάκτου καταθλιπτικοῦ φόρου καὶ εἰσφορῶν, δικαιολογεῖ τὰ ἐξαιρετικὰ ταῦτα τῆς περιοχῆς Μετσόβου προνόμια προστιθεὶς «ἐπειδὴ οἱ Μετσοβῖται οἰκοῦσι χώραν, δι' ἧς πολλοὶ διέρχοντο κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους, καὶ τὸν μὲν χειμῶνα διαπερῶσιν αὐτοὺς κατακλεισμένους ὑπὸ τῶν πολλῶν χιόνων καὶ νὰ ἀπολεσθῶσιν ἐκ τοῦ ψύχους κινδυνεύοντας ἐκεῖθεν στρωνθύντες ἐπιβλήματα εἰς τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ μεταφέροντες τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν, τὸ δὲ θέρος ἐκτιθεμένους εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ληστῶν προφυλάττουσι καὶ ἐξασφαλίζουν αὐτούς, διὰ ταῦτα οὐ μόνον τὰς προνομίας ταύτας ὑπὲρ τῆς περιοχῆς ταύτης καθιεροῖ, ἀλλὰ καὶ διατάττει, ἵνα αὕτη πολιτικῶς μὲν εἰς τὸν νομὸν τῆς Εὐβοίας ὑπάγῃται, δικαστικῶς δὲ εἰς τὸν ἱερὸν μετρεμέν τῆς Λεβαδείας καὶ ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ ἰδίου πατριαρχικοῦ ἐξάρχου νὰ κυβερνᾶται. Καὶ ταῦτα ἵνα τὰς διαδικασίας καὶ διαφορὰς αὐτῶν οἱ Μετσοβῖται ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως φροντίζωσιν οἱκοὶ νὰ ἐξομαλύνωσιν¹.

γενειῶν μάλιστα, ὧν οἱ ἄνδρες ἦσαν ἀπόντες; Ἐν τέλει δὲ τῶν περὶ τοῦ ἀποτροπαίου τούτου φόρου, εἰς ὃν ὑπεβάλλοντο ἀνεξαιρέτως πάντες οἱ κατακτηθέντες λαοὶ καὶ μὴ μωσαμεθανοὶ χάριν ἐξαγοράσεως τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐπὶ ἓν ἔτος, σημειοῦμεν ὅτι ὁ μητροπολίτης Ἀρτης ἐν Δοκιμίῳ αὐτοῦ (σελ. 397) ἀποκαλεῖ τὸ μὲν Χάρατς φόρον θρησκευτικόν, τὸν δὲ κεφαλικὸν δικαίως Τζιζιέ. Ὅποια παρανόησις!

¹ Ἐκαστος ἐκ τοῦ φερμανίου τούτου κατανοεῖ τὴν εὐφυΐαν, τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ Κυριάκου Φλόκα, κατ' εἰσήγησιν τοῦ ὁποίου βεβαίως συνετάχθη τὸ φερμάνιον τοῦτο. Ἀλλὰ καίτοι διάταγμα τοιοῦτον ὑπῆρχε, καίτοι οἱ Μετσοβῖται εἰς πᾶσαν νέαν πραγμάτων κατάστασιν ἀγρυπνοῦντες ἐφρόντιζον, ἵνα ἀνανεῶται τοῦτο, ἐνταῦθα τὸ αὐθαίρετον δὲν ἔλειπε νὰ φέρῃ σύγχυσιν, ὥς ἐξάγεται καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν μεταγενεστέρων χαρτίων. Ἕνιοι τῶν γενικῶν διοικητῶν τῆς Ρούμελης, ὥς καὶ τῶν ὑποδιοικη-

3

Μετὰ τὴν καθιέρωσιν τοιούτων προνομίων ἡ περιοχὴ τοῦ Μετσόβου ἤρξατο κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ διοικῆται δημοκρατικῶς, — προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἀριστοκρατικῶς, — σώματος ἐξ ἐπτὰ μελῶν διοριζομένου ἐκ τῆς τάξεως τούτης καὶ ἀποτελουμένου ἐκ τοῦ προέδρου, δημογέροντος ἢ γέροντος ἀπλῶς λεγομένου, τοῦ ἐφόρου τῶν σχολείων, τοῦ φροντιστοῦ τῶν ὑδάτων, τοῦ εἰσπράκτορος τῶν φόρων ἐν γένει¹ τοῦ ἀγορανόμου, τοῦ ἐπιτρόπου τῶν ἐκκλησιῶν² καὶ τοῦ ἐπιδραρχηγῶ, ἔχοντος καὶ τὴν ἑνοπλίον φρουράν. Ἴδιον δὲ συμβούλιον ἐκ τῶν συνετατέρων γερόντων συγκείμενον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ δημογέροντος, εἰς οὗ τὴν ἐποπτείαν ὑπῆγοντο γενικῶς πάντες οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν, ἐδίκαζεν ἐπὶ τῇ βάσει καθιερωμένων συνηθειῶν καὶ διατυπώσεων τοὺς διαφορομένους. Ἀριστοκράται καὶ νῦν ἔτι διέπουνσι τὰ τοῦ Μετσόβου, ἀξιοῦντες, ὅτι αὐτοὶ μόνοι κέκτηνται τὸ δικαίωμα τοῦ διευθύνειν τὰ κοινὰ. Πᾶσα πρᾶξις τῶν ἀριστοκρατῶν ἐπεβάλλετο εἰς τὰς δύο ἐτέρας τάξεις τῶν πολιτῶν, αἵτινες ὑποχρεωτικῶς καὶ ἀσυζητητὶ παρεδέχοντο αὐτήν. Ἐν διαφοραῖς καὶ διαδικασίαις μεταξὺ ἀριστοκράτου καὶ πολίτου τῶν δύο ἄλλων τάξεων, ὁ μὲν ἀριστοκράτης ἐκάθητο, ὁ δὲ ἕτερος ἵστατο ὀρθίως ἐνώπιον τῶν δικαστῶν. Τὸ δὲ δίκαιον συνηθέστατα ἀπενέμετο τῷ ἰσχυροτέρῳ. Προσέτι ἡ μὲν

τῶν Τρίκκης, Ἰωαννίνων καὶ Γρεβενῶν, ἀπῆτουν καὶ μανδύας, καὶ ὃν χρόνον οἱ Μετσοβῖται ἀπέστελλον τὸ μάλλινον ἐκεῖνον ὕφασμα εἰς τὸν Γενιτσάραγαν· ὁ δὲ Βεσβόδας μεταβαλλόμενος ἐνίοτε εἰς ἀληθῆ Σιούμπασιν ἀπῆτε¹ πλείονα τῶν καθιερωθέντων. Πολλάκις δὲ καὶ εἰσπράκτορες τοῦ προβατονομίου καὶ τοῦ κεφαλικοῦ φόρου ἀπῆτουν δυναστικῶς καὶ ἐλάμβανον ὅ,τι ὑπὸ τῶν φερμανίων ὑπὲρ αὐτῶν ἀπηγαρεύετο. Διαφοραὶ δὲ δικαστικαὶ μετὰ τῶν Ντερεμπείδων Τρίκκης καὶ Γρεβενῶν, βοσκόντων ἐνίοτε τὰ ποιμένα αὐτῶν ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Μετσόβου καὶ μόνον μετὰ τοῦ Μπονσταντζῆ συνεννοουμένων, ἐθεωροῦντο ἐν Ἀρίσσῃ, ζῶντος εἰσέτι τοῦ Κύριου Φλόχα. Διὲ καὶ ἐν τινι τῶν κώδικων τοῦ Μετσόβου ἀναγιγνώσκομεν, ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς κοινότητος αὐτοῦ τῷ 1722 μεταβάντες εἰς Ἀρίσσαν πρὸς ἐξομάλυνσιν διαφορᾶς τῆς χώρας μετὰ Ἀγᾶ τινος τῶν Γρεβενῶν, ἔδαπάνησαν ἄσπρα γυρὰ ἑπτακόσια.»

¹ Μεταξὺ τούτων μνημονεύεται καὶ Φλέβος τις Μενούκης, οὗ σώζεται καὶ τὸ μνημα πέραν τοῦ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ναοῦ, Μορουμέντο ἂν Φλέβου καλούμενον.

² Οἱ ἐπίτροποι τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως λόγον τῶν πεπραγμένων ἐτησίως ἔδιδον ἐνώπιον τῆς κοινότητος τοῦ Ἀνηλίου, ἵνα μὴ ἐπηρεάζωνται ὑπὸ τῶν συγγενῶν αὐτῶν.

τάξεις τῶν ἀριστοκρατῶν, διακρινομένη καὶ ἐκ τοῦ ἐνδύματός, συνήρχετο εἰς τὴν ὥραίαν τῆς πόλεως πλατεῖαν, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς θέσιν ἑτέραν, ἔνθα νῦν τὰ παντοπωλεῖα. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἡ τρίτη τάξις τῶν πολιτῶν σπανίως εἰς τὴν τερπνὴν καὶ ὑπὸ γηραιᾶς πλατάνου σκιαζομένην πλατεῖαν εἰσέρχεται, ἀλλὰ περιφέρεται ἔξωθεν τῆς περιβόλου κῦτῆς, περιδιχαλῶσιν καὶ βρεμβάζουσιν. Τοῦ δούλου ὁ φόβος καὶ μετὰ τὴν κτῆσιν τῆς ἐλευθερίας του πολλάκις διατηρεῖται. Τὴν τάξιν τῶν ἀριστοκρατῶν νῦν ἀποτελοῦσιν οἱ κτηματῖαι καὶ προηλικέστεροι πλούσιοι ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπανερχόμενοι, ἄλλοτε δὲ οἱ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀποδημοῦντες ἐν Αἰγύπτῳ, Ῥωσίᾳ, Βλαχίᾳ καὶ Κωνσταντινουπόλει, ὑπερπλουτίσαντες καὶ ἐπανακάμπτοντες εἰς τὴν πατρίδα.

Διὰ τοιούτων προνομίων ἡδύνατο ἡ περιοχὴ αὕτη ἕνεκα τῆς προῶρου αὐτῆς ἀνανήψεως ἐκ τοῦ ληθαργου, τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος τῶν κατοίκων, καὶ τῆς φυσικῆς εὐρωστίας καὶ δραστηριότητος ἐξειδικιασμένης φιλοπατρίας νὰ καταστῇ πρότυπον προόδου, εὐημερίας καὶ πολιτισμοῦ, ἐὰν ἐκάστοτε δὲν ἐδιχάνουν πρὸς ἀλλήλους, ἐὰν ἀνέκαθεν δὲν ὑπῆρχον φατρίαι καὶ σχίσματα ἀκατανόμαστα. Ὅ, τι μέγα καὶ ἄξιον θαυμασμοῦ δὲν ἐγένετο ἐν τῇ πόλει τοῦ Μετσόβου ὀφείλεται εἰς τὰ αἰσχρὰ καὶ ἀτίθασσα τῶν φατριῶν πάθη, εἰς τὰς φυσικὰς τῶν Μετσοβιτῶν ἀντεκδικήσεις. Εἰς τὰ στυγερὰ ταῦτα ἐλαττώματα ὀφείλεται ἡ δολοφονία τοῦ περιωνύμου ἐκείνου Κύριου Φλόκα¹, ἡ ἀπόπειρα δολοφονίας τοῦ Τζαμάγκα καὶ ὁ ἐκπατρισμός

¹ Τοῦτον εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβαίνοντα πρὸς ἐκποιέσιν ποιμνίου προβάτων καὶ τὸ Ξηρολείβαδον διερχόμενον, ὁθωμανοὶ χρήμασι διαφθαρέντες ὑπὸ τῶν ἐναντία αὐτῷ φρονούντων ἐδολοφόνησαν. Ἐκτραγωδεῖ δὲ ἡ δημώδης Μοῦσα περὶ τούτου τὰ ἑξῆς.

Ἀνάθεμά σε (Ἰ)Μέραγα καὶ σὺ κύρ Μουσελίμη(α)
καὶ σὺ Χατσῆ Μπραῖμ Μπεῦ, ποῦ σκότωσες τὸν Κύργιον
οὐδὲ εἴ τὴν πόλιν φάνηκε καὶ οὐδὲ εἴ τὸ Σαλονίκη,
μπροσθὰ εἴ τὸ Ξηρολείβαδο, μπροσθὰ εἴ τὸν ἈϊΓεώργη
Καλὴ ἡμέρα σου, Κύργιε μου, καλημέρα, Τζιελέπη
Γιὰ σὲ καὶ ἀπ' αὐτοῦ, Κύργιε, καὶ μὴ βαρεῖα κοιμᾶσαι
Δὲ ἔμπορῳ ἀδελφίᾳ μ' δὲ ἔμπορῳ τί μ' ἔχουν λαβωμένο
Τρία ντουφέκια μ' ὥδωκαν τὰ τρία ἀράδα ἀράδα,
Τόνα μ' ἐπῆρε ἐξώδεσμα καὶ τᾶλλα εἴ τὸ ποδάρη
Τὸ τρίτο τὸ φαρμακερὸ μ' ἐπῆρε εἴ τὸ κεφάλι
Γιὰ νὰ διαβοῦν αἱ χωριαναὶ νὰ μὲ καλημερνοῦνε.

(α) Βερροίας.

αὐτοῦ¹, ὁ περιορισμὸς καὶ ἡ φρικτὴ στέρησις τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀξίου λόγου πολίτου Στεργίου Χατσῆ Γεωργίου², τὸ θανακτηφόρον τραῦμα τοῦ Τριανταφυλλοῦ Ἰω. Τσιανάκα ἐν Ἰωαννίνοις, ἡ δηλητηρίασις τῶν «Ἰω. Γαδέλου, Ἀποστόλου Χατσῆ καὶ Ν. Μηλιώτου»· ἡ καταδίωξις τοῦ Γ. Χατσῆ, ἀπολέσαντος εἰς μετρητὰ τοῦλάχιστον 100,000 γροσίων, ἡ εἰσέλασις τοῦ Θεοδώρου Γρίβα εἰς Μέτσοβον καὶ ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ, ἡ μήπω ἀνέγερσις τῶν μεγάρων τῶν Μουσῶν καὶ ἡ μήπω βασιλικὴ ὄντως προικοδότησις αὐτῶν. Ἡ ἀπόρριψις τῆς δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος τοῦ ἀοιδίμου Σουλτὰν Μετζίτ (1845) ἀναχωρηγήσεως τῶν αὐτῶν περίπου προνομίων εἰς τὴν περιοχὴν Μετσόβου³. Αἱ συμφοραὶ καὶ ὁ ἐκπατρισμὸς πολ-

Παιδιά μ' ἂν πᾶτε 'εἰς τὸ χωριὸν 'ς τὴν ἔρημην τὴν χώρα
χαιρέτα μου τὸν πλάτανο, τὸν πλάτανο 'ς τὴ βρύσιν (α)
καὶ πῆς τε χαιρετήματα 'εἰς τὴ Τζιά μου τὴν καϊμένη (β).

¹ Χρήμασιν ἐπίσης διαφθαρεῖς καὶ ἐνεδρεύσας πρὸ τοῦ 1780 ὁ Τότσκας παρὰ τὴν νῦν βρύσιν τοῦ Ἀβδῆ Πιπῆ πρὸς δολοφονίαν τοῦ σπουδαίου τούτου ἐλεοθέτου τῆς πόλεως Μετσόβου, ἐφόνευσεν τὴν συνοδοιπρίον αὐτοῦ Κων. Καφετζήν.

² Λέγεται, ὅτι ἡ ἐναντία τούτου μερὶς πλεῖστα ὅσα ἐδαπάνησε πρὸς ἔκδοσιν φερμανίου, δι' οὗ ὁ ἡγέτης οὗτος ἐτέρας μερίδος ἀρχιποιμὴν κατ' ἀρχάς, βραδύτερον δὲ μεγαλέμπορος καὶ ἰσχυρός, — ἐπετρέπετο οὐ μόνον νὰ συμπριπατῇ καὶ συγκάθῃται ἐκτὸς τῆς οἰκίας αὐτοῦ μετὰ πλειόνων τοῦ ἐνός, ἀλλὰ καὶ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ἀριστοκρατείας ἀποκλεισθεὶς οὗτος καὶ τοῦ δικιώματος τοῦ λαμβάνειν μέρος εἰς τὰ κοινὰ· ἐπετρέπετο ὅμως αὐτῷ νὰ κάθῃται παρὰ τὴν βρύσιν τοῦ κ. Φλόκα, ἐκτὸς τῆς ἀριστοκρατικῆς πλατείας κειμένης μόνον μεθ' ἐνός τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ.

³ Ἡ ἀνενέωσις τῆς ἐκδόσεως τοιοῦτου φερμανίου, δι' οὗ ἀνεγνωρίζοντο τὰ πρῶτα τῆς περιοχῆς ταύτης προνόμια, ἐπὶ τῇ ὑπασχέσει ὅμως ἀποτίσεως δεκάτης προδοκτονομίας, ἐτησίου φόρου 10,000 γρ. καὶ πάσης δαπάνης διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ ταχυδρομείου ἐν ὧρα χειμῶνος ἐκ τοῦ Ζυγοῦ ὀφείλεται εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ τὰ ἰσχυρὰ μέσα τοῦ Κυριακοῦ Ἰω. Τσιανάκα. Ἀλλὰ τὸ φερμάνιον τοῦτο ἀπελάκτισεν ἡ ἐναντία μερὶς τοῦ κατορθώσαντος τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ, λέγουσα, ὅτι στέργει εἰς τὸ καθιστώσ. Οἰκτρὰ ἡ ἀπολάκτισις τοιοῦτου φερμανίου, περὶ οὗ τῷ 1831 ἐμόχθησαν οὐκ ὀλίγον ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Ζαγορίσιος Κωνστ. Μπροῦζος καὶ ὁ Μετσοβίτης Γκαθανόζης πλήν εἰς μάτην ἐνεκα τῆς γειτνιασεως τῶν ἐλληνικῶν ἐρίων.

(α) Ἐπειδὴ ἐν τῷ ᾧσματι τούτῳ μνημονεύεται πλάτανος εἰς βρύσιν ἰδρυθεῖσαν παρὰ τινος τῶν ἀνεψιῶν τοῦ Κύριου Φλόκα (ἰδὲ Ἀγαθ. Τ. Β', σελ. 258), ἴσως καὶ τὸ ᾧσμα ἀφορᾷ εἰς τοῦτον καὶ οὐχὶ εἰς τὸν μέγαν ἐκεῖνον Φλόκον. Οὐχ ἦττον ἡ παράδοσις βεβαιοῖ ὅτι περὶ ἐκείνου πρόκειται.

(β) Αὕτη κατὰ τινες μὲν ἦν σύζυγός του, κατ' ἄλλους δέ, ὅπερ ἡ μείζων μερὶς τῶν γερόντων ἀσπάζεται, φίλη τοῦ τινος, σπουδαῖον καὶ ἐνεργὸν μέρος ὑπὲρ τῆς μερίδος ἐκείνου λαμβάνουσα.

λῶν εὐσυνειδήτων καὶ ἐντίμων πολιτῶν καὶ ἄλλα πολλά. Ὁ μυσκ-
ρὸς φθόνος καὶ τὸ χαμερπὲς μένος τοιαῦτα παράγουσι.

Ἐν Ἰωαννίνοις, τῇ 1 Μαρτίου 1887.

Ιω. Λαμπρίδης

(Ἐκ τῶν «Μαλακασιακῶν»)

διδάκτωρ τὴν ἰατρικὴν.

ΑΙΤΗΣΙΣ¹

ΤΟΥ ΡΩΣΟΥ ΔΙΕΡΜΗΝΕΩΣ ΣΠΥΡΚΑ ΜΠΕΖΛΙΑΡΟΒ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΒΛΑΗΜΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΠΑΘΑΡΗ²

Τῷ τζάρω βασιλεῖ καὶ μεγάλῳ δουκὶ Θεοδώρῳ Ἀλεξέγιεβιτς ἀπά-
σης Μεγάλῃς καὶ Μικρᾷς καὶ Λευκῇς Ῥωσίας μονάρχῃ, καὶ τῷ βα-
σιλεῖ θεοπίστῳ κτισαρίδῃ καὶ μεγάλῳ δουκὶ Πέτρῳ Ἀλεξέγιεβιτς
ἀπάσης Μεγάλῃς, Μικρᾷς καὶ Λευκῇς Ῥωσίας ὑποκλίνεται καὶ ἀγ-
γέλλει ὁ δοῦλος ὑμῶν τῆς πόλεως Τοβόλσκ³ διερμηνεὺς τῶν Καλμί-
κων⁴ Σπύρκα⁵ Μπεζλιάροβ. Κατὰ τὸ παρελθόν, βασιλεῦ, κατὰ τὸ
183 ἔτος κατὰ διαταγὴν ὑμῶν τῶν μεγάλων βασιλέων καὶ κατὰ δια-
ταγὴν τοῦ εὐπατρίδου Πέτρου Μιχαήλοβιτς Σαλτίκοβ εἶχον σταλῆ
ἐγὼ ὁ δοῦλος ὑμῶν ἐκ Τοβόλσκ ὡς διερμηνεὺς μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ
Νικολάου Σπαθάρη εἰς τὸ Σινικὸν Κράτος⁶, καὶ εἰς τὸ κράτος τοῦτο
ἐγὼ ὁ δοῦλος ὑμῶν ὁ διερμηνεὺς μετὰ τοῦ Νικολάου μετέβην καὶ
ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ Σινικοῦ Κράτους ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Νερτζίνσκ⁷
ἐξέθεσα τὰς κατὰ τοῦ Νικολάου τούτου κατηγορίας πρὸς ὑμᾶς τοὺς
μεγάλους βασιλεῖς· καὶ οὗτος ὁ Νικόλαος διαμένων ἐν τῷ φρουρίῳ

¹ Ἀρύομαι ἐκ τῆς Συλλογῆς βασιλικῶν γραμμάτων κ.λ.π. Μόσχα 1819.
Τόμ. Ζ', σελ. 524.

² Ἴδε ἄνωτέρῳ σελ. 35 καὶ διεξοδικήν Σημείωσιν Α κατωτέρῳ ἐν σελ. 391.

³ Ἐν Σιθέρια παρὰ τῷ ποταμῷ Ἰρτίς ἀπέχουσα τῆς Πετροπόλεως 2959 βέρστα.

⁴ Μογγολικῆς φυλῆς μεταναστάντες εἰς Ῥωσίαν εἰς τὴν παρὰ τῷ Βόλγα ἐπαρχίαν Ἀστραχανίου ἰδίως ἐκ Σινικῆς.

⁵ Ὑποκριστικὸν τοῦ Σπυρίδωνος.

⁶ Ἴδε σελ. 35—39, καὶ Ἱστορίαν Ῥωσικοῦ ἔθνους ὑπὸ τοῦ Σολοβιόβ τόμ. 16' σελ. 325.

⁷ Πόλις ἐν Σιθέρια· ἐν αὐτῇ ὑπεγράφη ἡ κατὰ τὸ 1689 μεταξὺ Σινικῆς καὶ Ῥωσίας συνθήκη, καθ' ἣν ἔληξαν αἱ μεταξὺ τῶν δύο τούτων κρατῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀγῶνες.